

Sygn. akt VII U 947/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2018 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 października 2018 r. w Warszawie

sprawy W. A.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.- Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności wobec likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego

na skutek odwołania W. A.

od następujących decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.- Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego:

z dnia 23 stycznia 2018 r. nr (...),

z dnia 23 stycznia 2018 r. nr (...)

- oddała odwołanie.

UZASADNIENIE

W. A. w dniu 5 lutego 2018 roku wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2018 roku, nr (...), ustalającej dalszą ulgową formę spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego. Uzasadniając swoje stanowisko ubezpieczony wskazał, że ustalona wysokość rat przekracza jego możliwości finansowe. W. A. podał, że wysokość ustalonej raty alimentacyjnej pokrywa się z połową renty inwalidzkiej, którą otrzymuje. Ponadto, zdaniem ubezpieczonego, organ rentowy przy ustalaniu wysokości rat nie wziął pod uwagę kosztów utrzymania, jakie codziennie ponosi. W związku z powyższym, ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie rat alimentacyjnych w dotychczasowej kwocie wynoszącej 100 zł miesięcznie (odwołanie z 5 lutego 2018 roku, k. 3 – 3v a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie z 28 lutego 2018 roku wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, że po rozpatrzeniu wniosku W. A. z 12 grudnia 2017 roku w sprawie ustalenia dalszej, ulgowej spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, uwzględniając możliwości finansowe odwołującego oraz stan finansów likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego, zmienił decyzję z 3 kwietnia 2017 roku, nr (...) w ten sposób, że wydłużył ustalony wcześniej okres i wyznaczył warunki dalszej spłaty należności objętych ostatnią ratą. Organ rentowy podkreślił jednocześnie, że konieczność spłaty zadłużenia jest konsekwencją wieloletniego niewywiązywania się przez W. A. z obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci, natomiast trudna sytuacja materialna rodzica nie zwalnia go z powyższego obowiązku.

W ocenie organu rentowego, uzyskiwany dochód w wysokości 3.122,73 zł oraz wykazane wydatki 240 zł (czynsz) oraz przyjmując minimum socjalne w gospodarstwie jednoosobowym (1.098,18 zł), dają podstawę do stwierdzenia, że decyzja w sprawie zmiany warunków ratalnej spłaty należności jest zasadna (odpowiedź na odwołanie z 28 lutego 2018 roku, k. 5 - 6 a.s.).

W. A. w dniu 5 lutego 2018 roku wniósł również odwołanie od decyzji z 23 stycznia 2018 roku, nr (...), ustalającej dalszą ulgową formę spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego. Uzasadniając swoje stanowisko w zakresie drugiej zaskarżonej decyzji ubezpieczony podniósł tożsamą argumentację (odwołanie z 5 lutego 2018 roku, k. 3 – 3v akt XIV U 713/18).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie z 28 lutego 2018 roku wniósł również o oddalenie odwołania złożonego od decyzji z 23 stycznia 2018 roku, nr (...). (odpowiedź na odwołanie, k. 4 – 5 akt XIV U 713/18)

Zarządzeniem z 23 marca 2018 roku połączono sprawy z odwołania od decyzji z 23 stycznia 2018 roku, nr (...) oraz decyzji z 23 stycznia 2018 roku, nr (...) do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (zarządzenie z 23 marca 2018 roku, k. 8 akt XIV U 713/18)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. A. posiada zadłużenie w likwidowanym funduszu alimentacyjnym. Ubezpieczony nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego wobec dwójki swoich dzieci: M. F. oraz K. B.. Z tego tytułu ubezpieczony posiada wobec funduszu alimentacyjnego dwie należności w wysokości 28 .87,47 zł oraz 14.448,00 zł. (wniosek wewnętrzny w sprawie rozłożenia na raty należności, k. 21 – 23 akt (...))wniosek wewnętrzny w sprawie rozłożenia na raty należności k. 23 -24 akt(...))

W zakresie obu należności W. A. składał wnioski o udzielenie ulgi lub o zmianę warunków decyzji o rozłożeniu na raty albo odroczeniu terminu płatności należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Organ rentowy rozpoznawał te wnioski i wydawał decyzje o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. I tak, w dniu 3 kwietnia 2017r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidator Funduszu Alimentacyjnego wydał decyzję nr (...), którą rozłożył na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wg stanu na dzień 31 marca 2017 roku, w ogólnej kwocie 28.387,47 zł. W decyzji ustalono harmonogram spłat, w którym do 25 grudnia 2017 roku miesięczna rata wynosiła 100 zł. Ostatnia, 10-ta rata przypadająca na styczeń 2018 roku miała wynosić 27.487,47 zł. Ubezpieczony został poinformowany, że spłata kwoty zadłużenia określonej w racie 10-tej może podlegać zmianie po złożeniu wniosku w tej sprawie w terminie od 25 grudnia 2017 roku do 25 stycznia 2018 roku.

W dniu 3 kwietnia 2017 roku Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidator Funduszu Alimentacyjnego wydał również decyzję, nr (...), odnośnie drugiej należności. Rozłożył na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wg stanu na dzień 31 marca 2017 roku, w ogólnej kwocie 14.048 zł. W decyzji ustalono harmonogram spłat, w którym do 25 grudnia 2017 roku miesięczna rata wynosiła 100 zł. Ostatnia, 10. Rata, której termin płatności przypadał na styczeń 2018 roku miała wynosić 13.148 zł. Ubezpieczony został poinformowany, że spłata kwoty zadłużenia określonej w racie 10-tej może podlegać zmianie po złożeniu wniosku w tej sprawie w terminie od 25 grudnia 2017r. do 25 stycznia 2018r. (decyzja nr (...) z 3 kwietnia 2017r. k. 73 akt (...), decyzja nr (...) z 3 kwietnia 2017r. k. 72 - 74 akt (...)

W dniu 12 grudnia 2017 roku W. A. złożył wnioski o rozłożenie na raty kwoty określonej, jako 10-ta rata w harmonogramach spłat znajdujących się w decyzjach nr (...). Do wniosku ubezpieczony załączył oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej (wniosek o udzielenie ulgi w spłacie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z oświadczenie majątkowym, k. 80 – 87 akt (...), wniosek o udzielenie ulgi w spłacie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z oświadczenie majątkowym, k. 80 – (...))

Po rozpoznaniu wniosków ubezpieczonego z 12 grudnia 2017 roku Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidator Funduszu Alimentacyjnego wydał w dniu 23 stycznia 2018 roku dwie decyzje w sprawie zmiany warunków ratalnej spłaty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Decyzją nr (...) zmienił decyzję z 3 kwietnia 2017 roku nr (...) w ten sposób, że wydłużył ustalony wcześniej okres i wyznaczył warunki dalszej spłaty należności objętych ostatnią ratą. Rozłożył na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wg stanu na dzień 16 stycznia 2018 roku, w ogólnej kwocie 27.487,47 zł. W decyzji ustalono harmonogram spłat, w którym do 17 grudnia 2018 roku miesięczna rata wynosi 300 zł. Ostatnia, 21. rata przypadająca na styczeń 2019 roku miała wynosić 24.187,47 zł. Decyzją nr (...) zmienił natomiast decyzję z 3 kwietnia 2017 roku nr (...) w ten sposób, że wydłużył ustalony wcześniej okres spłaty i wyznaczył warunki dalszej spłaty należności objętych ostatnią ratą. Rozłożył na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wg stanu na dzień 16 stycznia 2018 roku, w ogólnej kwocie 13.148,00 zł. W decyzji ustalono harmonogram spłat, w którym do 17 grudnia 2018 roku miesięczna rata wynosiła 300 zł. Ostatnia, 21. rata przypadająca na styczeń 2019 roku miała wynosić 13.148,00 zł. (decyzja nr (...) z 23 stycznia 2018 roku, k.118 – 120 akt (...), decyzja nr (...) z 23 stycznia 2018 roku, 115 – 117 akt (...))

W. A. złożył odwołanie od obu decyzji z 23 stycznia 2018 roku tj. nr (...) i (...), inicjując niniejsze postępowanie sądowe, w toku którego ustalono, że ubezpieczony pobiera świadczenie rentowe wynoszące 1.326,14 zł netto oraz dodatek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł. Jest również zatrudniony w (...) sp. z o.o. gdzie zarabia ok 1.300 zł netto miesięcznie. Ubezpieczony uzyskuje również dochód z tytułu umów zleceń zawartych z Agencją Ochrony (...) sp. z o.o. W grudniu 2017 roku z tytułu umów zleceń uzyskał dochód wynoszący 142 zł. Posiada mieszkanie socjalne, w który mieszka razem z żoną, przy czym małżonkowie mają rozdzielność majątkową. Ubezpieczony ponosi koszty utrzymania mieszkania socjalnego (zeznania ubezpieczonego w charakterze strony, k. 36 – 37 a.s., kopie przekazów pocztowych, k. 90 akt (...))

Ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o akta rentowo-emerytalne odwołującego, jak również dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie, w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Sąd Okręgowy oparł się także na zeznaniach odwołującego W. A., jedynie w zakresie, w jakim korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Sąd uznał zeznania ubezpieczonego za niewiarygodne w zakresie, w jakim zmierzały do wykazania, że nie stać go na spłatę rat w ustalonej wysokości. Ubezpieczony nie przedstawił jakichkolwiek dokumentów potwierdzających podnoszone przez niego okoliczność, jak wydatki na leczenie, remont mieszkania, koszty utrzymania, czy zaciągnięcie pożyczek od osób trzecich.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. A. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z 23 stycznia 2018 roku, nr (...), oraz od decyzji z 23 stycznia 2018 roku, nr (...), jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Na wstępie należy podkreślić, że fundusz alimentacyjny powstał w celu zapewnienia środków utrzymania osobom uprawnionym do alimentów, które nie mogły wyegzekwować tych świadczeń od osoby zobowiązanej dołożenia na ich utrzymanie. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 1974 roku o funduszu alimentacyjnym (Dz.U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200 ze zm.) świadczenia alimentacyjne przysługiwały tylko tym osobom, na rzecz których alimenty zostały ustalone orzeczeniem sądu, a egzekucja okazała się bezskuteczna całkowicie lub częściowo. Fundusz alimentacyjny uruchamiany był wówczas, gdy dłużnik alimentacyjny nie osiągał dochodów, ani nie posiadał majątku, z którego mogłaby być prowadzona egzekucja alimentów. Przyznanie świadczeń z funduszu, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd I instancji, nie zwalniało dłużnika z jego zobowiązania. Zgodnie z art. 13 i 14 ustawy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadził egzekucję przeciwko dłużnikowi aż do pełnego pokrycia należności tego funduszu.

Po wejściu w życie z dniem 1 maja 2004 roku ustawy z 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992) straciła moc ustawa o funduszu alimentacyjnym oraz zlikwidowany został fundusz alimentacyjny. Likwidatorowi funduszu przypadło egzekwowanie zaległych należności, jednakże art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych zezwolił likwidatorowi w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów na umorzenie należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń.

W tym miejscu należy jednak podkreślić, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Za „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego należy uznać niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków rodziny (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 listopada 2010 roku, sygn. akt I UK 119/10).

Do przyjęcia, iż zachodzi „szczególnie uzasadniony przypadek” pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza nawet ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, iż przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażenia siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Podkreślić zatem należy, że instytucja umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego ma charakter wyjątkowy i może być stosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Ubezpieczony od 2015 roku korzysta z możliwości regulowania istniejącego zadłużenia w ratach. Organ rentowy decyzjami z 23 stycznia 2018 roku wyraził zgodę na dalsze uiszczanie zaległości z funduszu alimentacyjnego w formie ratalnej po 300 zł miesięcznie w stosunku do każdego z istniejących zadłużeń (a więc łącznie miesięczna rata wynosi 600 zł) uznając, że W. A. jest w stanie w takiej formie realizować zobowiązanie wobec funduszu alimentacyjnego.

W rozpatrywanej sprawie W. A. kwestionował jednak wysokość miesięcznych rat ustalonych w decyzjach z 23 stycznia 2018 roku nr (...) oraz nr (...). Ubezpieczony argumentował, że ustalenie miesięcznej raty w stosunku do każdego z dwóch istniejących zadłużeń w wysokości po 300 zł, powoduje znaczne obciążenie dla jego domowego budżetu. Zdaniem odwołującego jego obecna sytuacja finansowa oraz fakt posiadania, jak powiedział, I grupy inwalidzkiej uniemożliwia mu uiszczanie co miesiąc raty w łącznej wysokości 600 zł. Ubezpieczony w toku postępowania wnosił, aby raty pozostały w takiej wysokości, w jakiej były ustalone w decyzjach z 3 kwietnia 2017 roku, a więc po 100 zł miesięcznie.

W toku niniejszego postępowania Sąd ustalił, że niewątpliwie odwołujący jest osobą pobierającą świadczenie rentowe z tytułu inwalidztwa, jednak jednocześnie pozostaje w stosunku zatrudnienia i z tego tytułu co miesiąc otrzymuje wynagrodzenie. Dodatkowo uzyskuje dochód z umów zleceń zawartych z agencją ochrony. W związku z powyższym organ rentowy prawidłowo określił, że odwołujący posiada miesięczny stały dochód wynoszący około 3.000 zł (netto). Ponadto Sąd ustalił, że odwołujący mieszka w mieszkaniu socjalnym i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe wyłącznie z żoną, nie mając nikogo na utrzymaniu. Powyższe świadczy o tym, że dzieli z żoną koszty utrzymania mieszkania socjalnego, które nie powinny być wysokie, bowiem celem przyznawania lokali socjalnych jest wsparcie rodzin ubogich oraz przeciwdziałanie bezdomności. Ubezpieczony w swoich zeznaniach wskazywał, że jego miesięczne stałe wydatki wynoszą 1.200 – 1.300 zł. Uznając, że jest to ich faktyczna wysokość, mimo, że odwołujący się nie przedstawił dokumentów na okoliczność wysokości wydatków, ubezpieczony nadal w ramach miesięcznego dochodu ma do dyspozycji ok 1.700 zł, aby regulować pozostałe zobowiązania takie m.in. jak zadłużenie w funduszu alimentacyjnym, czy zobowiązania u innych dłużników, o których wspominał na rozprawie w dniu 30 października 2018 roku. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, w ocenie Sądu, sytuacja finansowa ubezpieczonego

pozwała mu obecnie na uiszczanie rat w wysokości ustalonej w harmonogramach spłat, w spornych decyzjach. Sporne decyzje zostały wydane na okres do końca 2018 roku, więc jeżeli sytuacja ubezpieczonego w następnych latach, na przykład, ze względu na pogarszający się stan zdrowia ulegnie pogorszeniu, organ rentowy z pewnością dostosuje wysokość kolejnych rat do możliwości finansowych ubezpieczonego w przyszłości. Na tym jednak etapie, w ocenie Sądu, ustalenie rat w łącznej kwocie po 600 zł miesięcznie jest zarówno stosowne do możliwości finansowych zobowiązanego, jak również daje gwarancje rzeczywistego zrealizowania obowiązku spłaty należności. Niewątpliwie, takiej gwarancji nie dawałoby ustalenie rat po 100 zł (zgodnie z wnioskiem odwołującego), gdyż spowodowałoby to konieczność spłaty przez okres ponad 30 lat.

O ile niewątpliwie egzekucja całej należności, z uwagi na sytuację zobowiązanego, mogłaby go narazić na pozbawienie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, o tyle forma ratalna spłaty zadłużenia jest w pełni uzasadniona i adekwatna do dochodów zobowiązanego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie W. A. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych– Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z 23 stycznia 2018 roku, nr (...) oraz nr (...).

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć ubezpieczonemu.